

Analyse | kraka

28. juni 2016

Flygtninges gevinst ved beskæftigelse

Af Isabelle Mairey

Den økonomiske tilskyndelse til at overgå fra offentlig forsørgelse til beskæftigelse for nytilkomne på integrationsprogrammet, er et fokusområde i regeringens integrationspolitik, som har tiltrukket sig meget opmærksomhed. I dette notat opgøres ændringer i rådighedsbeløb for forskellige familietyper ved overgang fra kontanthjælp til integrationsydelse samt fra integrationsydelse til lavtlønnet beskæftigelse.

- I september 2015 overgik nytilkomne personer på integrationsprogrammet fra at modtage kontanthjælp til i stedet at modtage den lavere integrationsydelse. Fra 1. juli 2016 omfattes også danske statsborgere, der har opholdt sig i udlandet mindst syv ud af de seneste otte år, af ændringen. Fra oktober 2016 vil der blive indført et loft over den samlede ydelse for modtagere af både kontanthjælp og integrationsydelse.
- Ved overgangen fra kontanthjælp til integrationsydelse reduceres rådighedsbeløbet afhængig af familietype. For fx et par med to børn reduceres rådighedsbeløbet fra 14.600 kr. pr. måned til 11.400 kr. pr. måned.
- Hvis en person på integrationsydelse kommer i beskæftigelse til den aftalte mindsteløn på 18.024 kr. pr. måned vil der være en økonomisk gevinst herved på imellem 1.800 kr. og 6.700 kr. Det svarer til en gevinst på mellem 16 og 291 pct. af rådighedsbeløbet på integrationsydelsen.
- En del af flygtningene har lave kvalifikationer og kan derfor ikke nødvendigvis finde beskæftigelse til mindstelønnen. Derfor forøger selv en ganske stor gevinst ved at overgå til beskæftigelse til mindstelønnen ikke nødvendigvis flygtningenes jobsandsynlighed. Trepartsaftalen om IGU trækker i retning af at reducere dette problem, men det er langt fra oplagt, at ordningen vil få et omfang, der reelt vil forøge flygtningenes jobsandsynlighed.

Anbefaling:

- Flygtningene på integrationsydelse får forholdsvis stærk økonomisk tilskyndelse til at komme i beskæftigelse. Men den overenskomstdækkede del af arbejdsmarkedet bør give reelle muligheder for at flygtningene kan komme beskæftigelse til en løn, der modsvare deres kvalifikationer. Levestandarden bliver lav for personer på integrationsydelse, men det er alene et politisk valg, om den større tilskyndelse til beskæftigelse opvejer dette.

Kontakt

Økonom
Isabelle Mairey
Tlf. 31682504
E-Mail: ism@kraka.org

Gevinsten ved beskæftigelse for modtagere af integrationsydelse

Kontanthjælp erstattes af integrationsydelse

1. september 2015 blev integrationsydelsen indført i stedet for kontanthjælp til nytilkomne personer på integrationsprogram. Det medførte en reduktion i rådighedsbeløbet for modtagere af den nye ydelse. Fra 1. juli 2016 overgår også de personer, der har opholdt sig mindre end syv ud af de seneste otte år i Danmark fra at modtage kontanthjælp til integrationsydelse i stedet. Loven omfatter såvel udenlandske som danske statsborgere.

Yderligere stramminger med loft fra oktober 2016

For yderligere at styrke tilskyndelsen til beskæftigelse indføres der fra 1. oktober 2016 et loft over både kontanthjælp og integrationsydelser samt en 225-timers regel, jf. Jobreform fase 1, som blev vedtaget i folketinget i marts 2016.¹ Loftet udgør en overgrænse for den samlede ydelse, som en kontanthjælps- eller integrationsydelsermodtager kan modtage.² Tabel 1 viser ændringen i rådighedsbeløb for udvalgte familietyper ved overgangen fra kontanthjælp til integrationsydelse fra oktober 2016, når der tages højde for loftet.

Tabel 1 Ændringer i rådighedsbeløb pr. familie ved overgang fra kontanthjælp til integrationsydelse, 2016 pl.

Familietype	Kontanthjælp	Integrationsydelse	Forskel
	----- Kr. -----		
Enlig uden barn	5.400	2.300	3.100
Enlig med 1 barn	7.300	7.300	0
Enlig med 2 børn	10.400	10.400	0
Enlig med 3 børn	13.000	13.000	0
Gifte med 0 børn	9.400	4.700	4.700
Gifte med 1 barn	14.000	9.900	4.100
Gifte med 2 børn	14.600	11.400	3.200
Gifte med 3 børn	15.500	12.400	3.100

Anm.: Antagelser om månedlige udgifter til husleje og øvrige boligudgifter til el, vand og varme samt børnenes alder fremgår af boks 1. De oplyste tal er afrundet til hele 100 kr.

For gifte antages det, at begge overgår fra kontanthjælp til beskæftigelse.

Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen.

Ændring i rådighedsbeløb ved beskæftigelse

Hensigten med loftet var ifølge regeringen, at øge den økonomisk gevinst ved at tage et job til en månedsløn i den lave ende af lønskalaen og derved øge beskæftigelse for målgruppen. Nedenstående Tabel 2 viser en ændring i rådighedsbeløb i forhold til integrationsydelse, hvis en part kommer i beskæftigelse til en den aftalte mindsteløn på 18.024 kr. pr. måned for udvalgte familietyper efter husleje og øvrige boligudgifter samt daginstitution er betalt.³

¹Der indføres en 225 timers regel, som betyder, at kontanthjælpsmodtagere skal dokumentere, at de står til rådighed for arbejdsmarkedet ved at arbejde minimum 225 timer inden for et år.

² En overskridelse af loftet modregnes udelukkende i ydelserne særlig støtte og boligstøtte.

³ 18.024 kr. er HK's mindsteløn for ufaglærte butiksansatte 2016

Tabel 2 Gevinst i rådighedsbeløb ved at en person på integrationsydelse kommer i beskæftigelse til 18.024 kr. pr. måned

Familietype	Begge på integrationsydelse	En part i beskæftigelse, en på integrationsydelse	Gevinst
Enlig uden barn	2.300	9.000	6.700
Enlig med 1 barn	7.300	11.000	3.700
Enlig med 2 børn	10.400	14.800	4.400
Enlig med 3 børn	13.000	17.500	4.500
Gifte med 0 børn	4.700	7.900	3.200
Gifte med 1 barn	9.900	11.900	2.000
Gifte med 2 børn	11.400	13.200	1.800
Gifte med 3 børn	12.400	14.700	2.300

Anm.: Antagelser om månedlige udgifter til husleje og øvrige boligudgifter til el, vand og varme samt børnenes alder fremgår af boks 1. De oplyste tal er afrundet til hele 100 kr.

For gifte antages det, at den part overgår fra integrationsydelse til beskæftigelse, mens den anden part forbliver på integrationsydelse.

Kilde: Egne beregninger på Familietypermodellen.

Solid økonomisk gevinst ved beskæftigelse

Gevinsten i rådighedsbeløb varierende, men i alle tilfælde er den en solid økonomisk gevinst ved beskæftigelse, jf. Tabel 2. Generelt er den størst for enlige uden børn efterfulgt af enlige med børn samt par uden børn, mens par med børn får den mindste gevinst.

Effekter for enlige uden børn ...

En enlig uden børn på integrationsydelse har i udgangssituationen et væsentligt mindre rådighedsbeløb end de andre familietyper. Dette til trods for antagelser om lave boligudgifter. Derfor er gevinsten ved at komme i arbejde desto højere for denne familietype.

... enlige forsørgere ...

For enlige forsørgere er der en gevinst ved beskæftigelse, at de så kan modtage fuld boligstøtte, da de ikke længere er fanget af loftet, som tidligere begrænsede deres samlede overførsler.

... og gifte

For et gift par uden forsørgerligt mister parten, der forsat er uden beskæftigelse, sin integrationsydelse pga. den gensidige forsørgerligt. For par med forsørgerpligt reduceres integrationsydelsen for den part, der forsat er uden beskæftigelse. Dog bibeholdes 78 pct. i de beregnede eksempler.

Stærk tilskyndelse til beskæftigelse kan mindske ulighed

Regeringen har med indførelsen af integrationsydelsen frem for kontanthjælp skabt stærk tilskyndelse til beskæftigelse for modtagere af integrationsydelse, der på integrationsydelse står over for begrænsede forbrugsmuligheder. Selv lavtlønnede job vil forøge rådighedsbeløbet betydeligt.

Andre forhold kan begrænse jobsandsynligheden

Manglende uddannelseskvalifikation og danskkundskaber betyder, at værdien af flygtningenes arbejdskraft kan være lav og lavere end mindstelønnen. Hvis værdien af deres arbejdskraft er lavere end mindstelønnen, vil de ikke kunne finde et job uanset økonomisk tilskyndelse og egen motivation. Hertil kommer, at en del af flygtningene kan have fysiske eller psykiske helbredsproblemer, der reducerer deres beskæftigelsesmuligheder.

Krav til rammer om arbejdsmarkedsintegration

Trepartsaftalen om IGU trækker, i retning af at reducere dette problem, ved at give flygtningene mulighed for i to år at komme i beskæftigelse til en elevløn, der for en dels vedkommende i højere grad matcher deres kompetencer. Det er dog langt fra oplagt, at ordningen vil få et omfang, der reelt vil forøge flygtningenes jobsandsynlighed. For det første

kræver det, at det nødvendige antal IGU-pladser oprettes. I Kraka har vi tidligere lavet en analyse, der viste, at såfremt flygtningestrømmen antages at være uændret i 2017, vil der være et behov for 14.000 pladser alene til de 18-40-årige flygtninge og familiesammenførte fra 2016 og 2017.⁴ Skulle det endelig lykkes at få oprettet det nødvendige antal IGU-pladser, skal IGU-forløbene yderligere føre til, at flygtningene opkvalificeres således, at de efterfølgende i vidt omfang kan komme i understøttet beskæftigelse. Først derefter kan trepartsaftalen om IGU kaldes en succes.

**Stærk tilskyndelse
til beskæftigelse er
et politisk valg**

Modtagere af integrationsydelse får reduceret deres rådighedsbeløb sammenlignet med kontanthjælp, hvilket forøger den økonomiske ulighed. Faldet i rådighedsbeløb vil formentlig i et vist omfang modvirkes af en forøget jobsandsynlighed og dermed en højere løn. Det kan yderligere udgøre en betydelig samfundsøkonomisk gevinst, hvis flygtningene i vidt omfang overgår fra integrationsydelse til understøttet beskæftigelse. Det er dog under alle omstændigheder alene et politisk valg, om den større tilskyndelse til beskæftigelse opvejer det forventeligt lavere rådighedsbeløb for personer på integrationsydelse.

Boks 1 Antagelser for beregninger

Beregningerne er baseret på Beskæftigelsesministeriets standardantagelser. Det forudsættes således, at familierne har været i landet i mindst to år og derved ikke er omfattet af optjeningsprincippet⁵ for børneydelse og børnetilskud, samt at familierne er berettiget til særlig støtte til huslejudgifter men ikke modtager dansktillæg.⁶ Nedenstående Tabel 3 viser en oversigt over ydelser og lofter for integrationsydelse i 2016.

Tabel 3 Månedlige ydelser og lofter over samlet hjælp for forskellige familietyper, 2016 pl

	Integrationsydelse pr. familie		Kontanthjælp pr. familie	
	Ydelse	Loft	Ydelse	Loft
	----- Kr. -----			
Enlig uden børn	6.010	9.754	10.968	13.265
Gift/samboende uden børn	12.020	18.114	21.936	21.936
Enlig med 1 barn	12.019	14.172	14.575	15.196
Enlig med 2 eller flere børn	12.019	14.530	14.580	15.554
Par med 1 barn	16.822	23.734	29.160	29.150
Par med 2 eller flere børn	16.822	23.414	29.160	29.150

Kilde: Kilde: Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, den 18. december 2015.

⁴ "Hvor mange virksomhedspladser skal vi skabe til flygtninge?" Krakaanalyse fra d. 4. april 2016.

⁵ Optjeningsprincippet betyder, at ret til den fulde ydelse er betinget af, at mindst en af de personer, der har forsørgelsespligten over for barnet, har haft bopæl eller beskæftigelse i Danmark i mindst 2 år inden for de seneste 10 år forud for den periode, udbetalingen vedrører.

⁶ Ved en bestået danskprøve bevilliges et tillæg på 1517 kr. pr. måned, 2016 pl.

Boks 1 forsat

I regneeksemplerne er det endvidere antaget at familierne bor i lejeboliger. Nedenstående Tabel 4 viser en oversigt over antagelser omkring boligens størrelse, månedlige husleje samt øvrige udgifter til el, vand og varme for forskellige familietyper.

Tabel 4 Antagelser om boligforhold for forskellige familietyper i 2016

Familietype	Kvadratmeter	Månedlig husleje	Månedlig øvrige udgifter
		----- Kr. -----	
Enlig uden barn	45	2.801	756
Enlig med 1 barn	100	6.138	1.069
Enlig med 2 børn	100	6.138	1.069
Enlig med 3 børn	100	6.138	1.129
Giftede med 0 børn	100	6.138	1.051
Giftede med 1 barn	100	6.138	1.171
Giftede med 2 børn	100	6.138	1.171
Giftede med 3 børn	100	6.138	1.230

Kilde: Kilde: Beskæftigelsesministeriet, juni 2016.

I familier med et barn antages det, at barnet er 5 år, i familier med to børn antages det, at deres alder er hhv. 5 og 10 år, i familier med tre børn antages det at deres alder er 5, 10 og 14 år.

Yderligere antages det, at en enlig samt en af parterne i et par er medlem af folkekirken. Denne antagelse kan anfægtes, når det gælder folk på integrationsydelse, men den er i overensstemmelse med antagelser fra beskæftigelsesministeriet. Beregningsmæssigt har antagelsen begrænset konsekvenser for det endelige rådighedsbeløb.